

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у чл. 63. до 66. и члану 69. Устава Републике Србије, којима је утврђено право на слободу одлучивања о рађању, права детета, права и дужности родитеља, посебна заштита породице, мајке, самохраног родитеља и детета, као и социјална заштита грађана и породице.

II РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Закон о финансијској подршци породици са децом („Службени гласник РС“, бр. 113/17, 50/18 и 46/21-УС, у даљем тексту: Закон) заснован је на праву и дужности родитеља да подижу и васпитавају децу, праву детета на услове живота који му омогућавају правилан развој и обавези државе да подржи добробит породице, детета и будућих генерација.

Одредбе овог Закона представљају део укупне друштвене бриге о деци и доприносе побољшању услова за задовољавање основних потреба деце, дају посебан подстицај за рађање деце и пружају подршку материјално угроженим породицама, породицама са децом са сметњама у развоју и децом са инвалидитетом, као и деци без родитељског старања.

Зато овај закон представља опредељење државе у области социјалне политике, а укључујући демографске потребе истовремено је и важан инструмент популационе политике.

Разлози за доношење овог закона произлазе из анализе његове досадашње примене у пракси и потребе измена и допуна постојећих законских решења у циљу његовог унапређења као и уређења одредби Закона које је Уставни суд својим одлукама, чије објављивање у „Службеном гласнику Републике Србије“ одложио за шест месеци, у предметима IУЗ-216/2018 и IУЗ-247/2018 донетим у децембру 2020. године и одлуци у предмету IУЗ-266/2017 од 15. априла 2021. године, прогласио неуставним.

Полазећи од чињенице да је Закон о финансијској подршци породици са децом који се примењује од 1. јула 2018. године донео доста новина у овој области, то је са почетком његове примене вршена и анализа његових ефеката у пракси, а све у циљу унапређења донетих законских одредби.

При анализи ефеката Закона коришћени су подаци Информационог система за јединствену исплату права Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Поред тога разматрани су и предлози и сугестије грађана и удружења која се баве породицом и децом добијени у писменом обраћању Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања као и на одржаним састаницима, а који се односе на унапређење Закона.

По разматрању свих предложених решења и њихових економских ефеката приступило се изменама и допунама законских одредби у оквиру расположивих буџетских могућности како би се додатно побољшао материјални положај породица са децом.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ПОЈЕДИНИХ ОДРЕДАБА

Чланом 1. извршена је измена у члану 6. Закона у погледу проширења врсте прихода који нису од утицаја на остваривање права на дечији додатак.

Чланом 2. извршена је измена у члану 12. Закона тако што је у циљу додатне подршке родитељима који имају болесно дете брисана одредба којом није могуће истовремено коришћење права на накнаду зараде, односно накнаду плате за време одсуства са рада ради посебне неге детета и додатка за помоћ и негу другог лица, а што је у складу и са одлуком Уставног суда у предмету IУЗ-266/2017 од 15. априла 2021. године.

Чланом 3. извршена је измена у члану 13. Закона у погледу начина утврђивања и повећања горњег лимита накнаде зараде на пет просечних зарада у Републици Србији од 1. јануара 2022. године.

Чланом 5. извршена је измена у члану 14. Закона у складу са одлуком Уставног суда у предмету IУЗ-247/2018 у погледу начина утврђивања и одређивања доњег лимита износа накнаде зараде, односно накнаде плате за време породилског одсуства, тако да иста не може бити мања од минималне зараде утврђене на дан почетка остваривања права.

Чланом 6. извршена је измена у члану 17. Закона у складу са одлуком Уставног суда у предмету IУЗ-216/2018 која је објављена у „Службеном гласнику РС“, број: 46 од 7. маја 2021. године и дефинисан је начин остваривања права на остале накнаде по основу рођења и неге и посебне неге детета жена које су пољопривредни осигураници.

Такође, у истом члану Закона избрисана је одредба којом није могуће истовремено коришћење права на остале накнаде по основу посебне неге детета и додатка за помоћ и негу другог лица.

Чланом 7. извршена је измена у члану 18. Закона у складу са одлуком Уставног суда у предмету IУЗ-216/2018 која је објављена у „Службеном гласнику РС“, број: 46 од 7. маја 2021. године, а која се односи на начин обрачуна остале накнаде по основу рођења и неге и посебне неге детета жена које су пољопривредни осигураници у погледу временског периода у коме се посматрају основице на које

су плаћени доприноси за обавезно пензијско и инвалидско осигурање са 24 на 18 месеци.

Чланом 8. извршена је измена у члану 19. Закона која се односи на прецизирање начина утврђивања пуног месечног износа за остале накнаде по основу рођења и неге и посебне неге детета.

Чланом 9. извршена је измена у члану 20. Закона у погледу начина утврђивања и повећања горњег лимита код истовременог коришћења накнаде зараде и остале накнаде на пет просечних зарада у Републици Србији од 1. јануара 2022. године.

Чланом 10. извршена је допуна у члану 21. Закона која се односи на прерачун накнаде зараде и остале накнаде.

Чланом 11. извршена је допуна у члану 22. Закона и дата је могућност остваривања права на родитељски додатак и за пето дете по реду рођења мајке уколико је неко од деце, претходног реда рођења, које је живорођено умрло непосредно по рођењу и за њега није остварено право на родитељски додатак.

Чланом 12. извршена је допуна у члану 23. Закона у погледу висине родитељског додатка у складу са допуном у члану 22. Закона.

Чланом 13. извршена је измена у члану 25. Закона која се односи на прецизирања услова за остваривање права на родитељски додатак везаних за имунизацију деце и чињеницу живота детета и родитеља на територији Републике Србије.

Чланом 14. извршена је измена у члану 26. Закона која се односи на могућност остваривања права на дечији додатак и за дете вишег реда рођења од четвртог уколико се због смрти дететета за неко од прво четворо деце по реду рођења више не може остварити право.

Чланом 15. извршена је измена у члану 28. Закона која се односи на прецизирање у дефинисању једнородитељске породицу у поступку остваривање права на дечији додатак.

Чланом 16. извршена је измена у члану 31. Закона у погледу увећања цензуса за остваривање права на дечији додатак имајући у виду измене у члану 28. Закона.

Чланом 17. извршена је допуна у члану 38. Закона и дато је овлашћење комисији Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање да може давати мишљење о степену сметњи у психофизичком развоју и и нвалидитету детета и у поступцима остваривања права на новчану накнаду по основу незапослености за време посебне неге детета чиме се решава уочени проблем у пракси, а пружа

подршка још једној посебно осетљивој категорији становништва, као и да ближе услове за остваривање права прописује министар надлежан за бригу о породици.

Чланом 18. додат је члан 44а који регулише питање враћање средстава чија исплата није у складу са Законом.

Чланом 19. извршена је допуна у члану 53. у погледу могућности новчаног кажњавања лица у општинској, односно градској управи која уносе податке у Информациони систем, руководиоца органа и саме општинске, односно градске управе, ради повећања одговорности у обављању послова који су од значаја за буџет Републике Србије.

IV. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ПОТРЕБНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

Могућност истовременог коришћења накнаде зараде за време одсуства са рада ради посебне неге детета и остале накнаде по основу посебне неге детета и додатка за помоћ и негу другог лица захтева додатна финансијска средства на годишњем нивоу у износу од 462.121.510,91 динара.

Увођење доњег лимита накнаде зараде за време породилског одсуства у висини минималне зараде, захтева додатна финансијска средства на годишњем нивоу у износу од још 660.049.098,82 динара.

Смањење временског периода у коме се цене основице на које су плаћени доприноси за обавезно социјално осигурање са 24 на 18 месеци у поступку остваривања права на остале накнаде по основу рођења и неге и посебне неге детета жена које су пољопривредни осигураници захтева додатна финансијска средства на годишњем нивоу у износу од још 1.200.000,00 динара.

Укупно потребна додатна средства за спровођење Закона износе 1.123.370.609,73 динара

Средства за реализацију права прописаних Законом о финансијској подршци породици са децом у 2021. години опредељена су у буџету Републике Србије на разделу Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања: Програм 0903 – Породично-правна заштита грађана, Програмска активност – 0001 – Права корисника из области заштите породице и деце, Функција 040 – Породица и деца, Економска класификација 472 у износу од 63.827.488.000,00 динара.

За повећање горњег лимита висине накнаде зараде за време породилског одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета и осталих накнада по основу рођења и неге и посебне неге детета, са три на пет просечних зарада у Републици Србији у 2022. години биће потребна додатна средства у износу од 507.635.718,66 динара.

VI. РАЗЛОЗИ ЗА ПОВРАТНО ДЕЈСТВО ПОЈЕДИНИХ ОДРЕДБИ ЗАКОНА

Чланом 197. Устава Републике Србије утврђено је да закони и сви други општи акти не могу имати повратно дејство. Изузетно, само поједине одредбе закона могу имати повратно дејство, ако то налаже општи интерес утврђен при доношењу закона.

Законом је предвиђено његово ступање на снагу осмог дана од дана објављивања, а примена од 1. јула 2021. године, осим члана 17. став 2. и члана 18. ст. 2, 4. и 6. чија примена је од 8. маја 2021. године.

Имајући у виду да је одлука Уставног суда у предмету IУЗ-216/2018 којом су одредбе члана 17. став 2. и члана 18. ст. 2, 4. и 6. Закона проглашене неуставним објављена у „Службеном гласнику РС“, број: 46 од 7. маја 2021. године то значи да би жене пољопривредне осигуранице биле онемогућене да остваре право на остале накнаде по основу рођења и неге и посебне неге детета од 8. маја 2021. године.

Ради спречавања овакве ситуације, општи интерес налаже да одредбе закона које се односе на остваривање права на остале накнаде по основу рођења и неге и посебне неге детета жена пољопривредних осигураника имају повратно дејство, односно да се примењују од 8. маја 2021. године, а не од почетка примене овог закона, 1. јула 2021. године.